

Regnskapsteori

Inntekter

Trond Kristoffersen

Generelt

- o Balansen består av:
  - Eiendeler
    - Økonomiske ressurser kontrollert av et foretak
  - Gjeld
    - Nåværende forpliktelse som ved innfrielse vil føre til reduksjon av foretakets økonomiske ressurser.
  - Egenkapital
    - Restverdien som framkommer når verdien av foretakets forpliktelser trekkes fra verdien av foretakets gjeld.

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Oppstillingsplan for balansen

EIENDELER	EGENKAPITAL OG GJELD
Anleggsmidler	Egenkapital
Immaterielle eiendeler	Innskutt egenkapital
Varige driftsmidler	Opptjent egenkapital
Finansielle anleggsmidler	
	Langsiktig gjeld
Omløpsmidler	Avsetning for forpliktelser
Varer	Annen langsiktig gjeld
Fordringer	
Investeringer	Kortsiktig gjeld
Kontanter og bankinnskudd	

Generelt

- o *Definisjoner*
  - **Egenkapital**
    - er den restverdi som framkommer, når verdien av foretakets forpliktelser trekkes fra verdien av foretakets eiendeler.
  - **Inntekt**
    - er en økning i egenkapitalen med unntak for kapitalinnskudd fra eierne
  - **Kostnad**
    - er en nedgang i egenkapitalen med unntak for kapitaluttak fra eierne
- o Regulering av regnskapsføring av inntekt
  - Generelle prinsipper er regulert i
    - IAS 18 og NRS (D) Regnskapsføring av inntekt
  - I tillegg er inntekt regulert i del andre standarder som for eksempel:
    - IAS 11 og NRS Anleggskontrakter
    - IAS 17 og NRS Leieavtaler
    - IAS 39 og NRS (D) Finansielle instrumenter

Inntekter

© Trond Kristoffersen

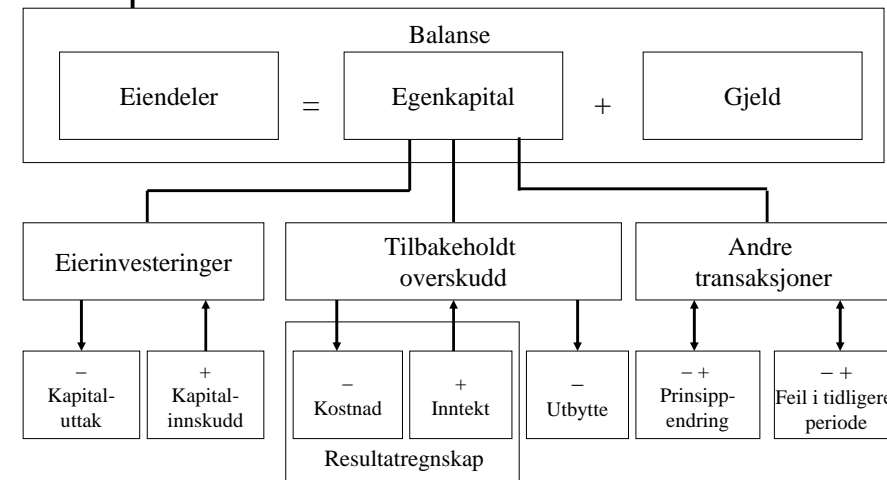
Generelt

(IASB.framework.70-75 og IAS 18.7)

- Inntekt (income)
  - Økning av økonomiske fordeler i perioden i form av tilgang eller verdøkning på eiendeler eller reduksjon av forpliktelser som fører til en økning av egenkapitalen, bortsett fra kapitalinnskudd fra eierne
- Driftsinntekt (revenue)
  - Bruttotilgang av økonomiske fordeler som tilflyter foretaket i løpet av regnskapsperioden som følge av foretakets ordinære virksomhet når disse fører til økt egenkapital, bortsett fra økning som skyldes kapitalinnskudd fra eierne
    - Begrepet driftsinntekt omfatter her både
      - Salgsinntekt, renter, utbytte og royalty
    - Salgsinntekt (sales revenue)
      - Godtgjørelse fra kunder ved produksjon og salg av varer og tjenester som ledd i foretakets ordinære virksomhet
    - Normalt en bruttostørrelse
- Gevinster (gains)
  - Andre økninger av egenkapitalen som tilfredsstill definisjonen av en inntekt, men som ikke regnes som en driftsinntekt
    - Andre realisert eog ikke realiserte størrelser som for eksempel er gevinst ved salg av et driftsmiddel
    - Nettostørrelse (salgsvederlag minus balanseført verdi)

Kongruensprinsippet

Hva er inntekt?

- Definisjon:
  - Inntekt er generelt bedriftens produkter
    - Fysiske varer
    - Tjenester
  - Overskudd i driften fører til netto økning av egenkapitalen
    - inntektene må være større enn kostnadene

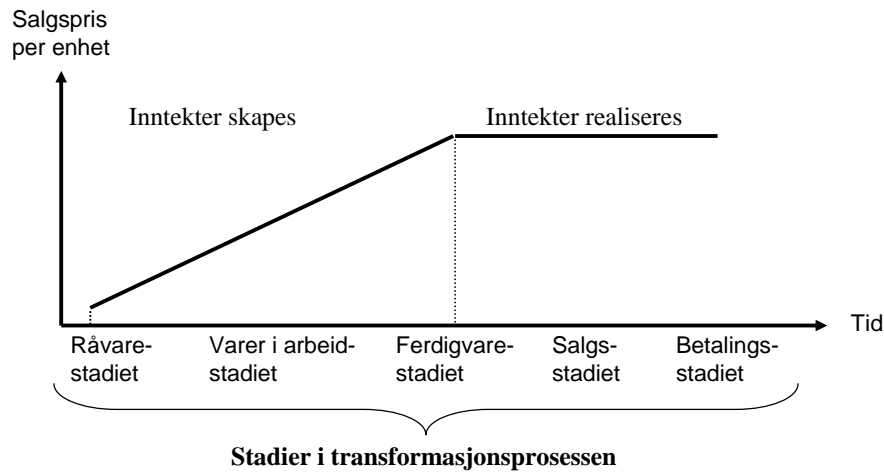

Inntekter

- Inntekter skapes kontinuerlig i den daglige driften av bedriften (suksessiv prosess)
  - Få nye kunder
  - Utvikling av nye produkter
  - Vellykket salgsfremmende tiltak (markedsføring)
  - Salg av varer og tjenester

Inntekter og transformasjonsprosessen

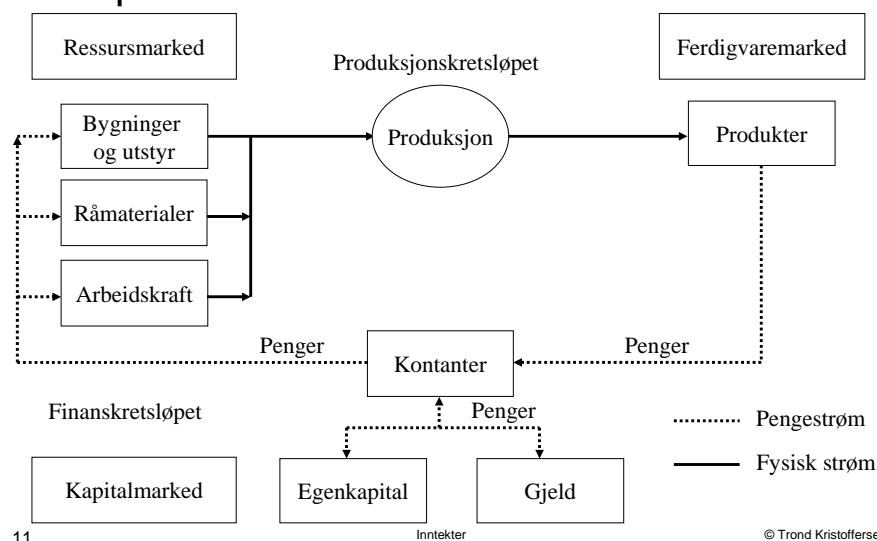
Definisjon

1. definisjon:

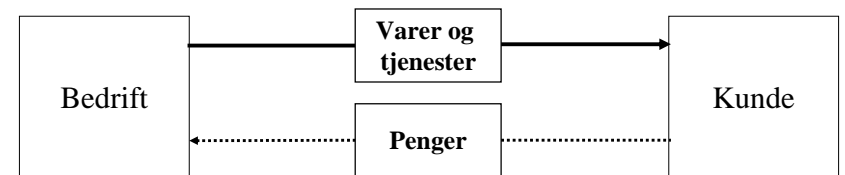
- Transaksjonsbasert inntekt
  - Utgående strøm av varer og tjenester til salgspris (virkelig verdi)
- Inntekter er knyttet til salgstransaksjoner
  - Økonomisk transaksjon, jf. transaksjonsprinsippet
    - En eksternt hendelse som innebærer en overføring av noe av verdi mellom to eller flere parter

Bedriftens økonomiske kretsløp

Transaksjonsbasert inntekt

Salgstidspunktet

- Økonomisk transaksjon** (transaksjonsprinsippet)
 (overføring av risiko og kontroll fra selger til kjøper)
- Opptjening av inntekt (opptjeningsprinsippet)**
 Når krav på vederlag oppstår
- Levering av varer
  - Utføring av tjenester

Transaksjonsprinsippet

o Ytelse av tjenester - eksempel.

- AS Konsulent driver med økonomisk rådgivning.
  - De har utført en konsulenttjeneste for en kunde.
  - Medgått i alt 20 timer:
    - Timepris kr. 600
    - Timelønn kr. 150
- Oppgave
  - Vis regnskapsmessig behandling for selger under forutsetning av kontantsalg (se bort i fra MVA).

13

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Transaksjonsprinsippet

o Ytelse av tjenester - eksempel.

Balansen		Resultatregnskapet	
Bankinnskudd		Salgsinntekter	
Debet	Kredit	Debet	Kredit
1) 12 000			1) 12 000

Kr. 600 x 20

Resultatføres

- Når krav på vederlag oppstår (utførelse)
- Til virkelig verdi

14

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Hva er inntekt?

o 1. definisjon:

Transaksjonsbasert inntekt

- Utgående strøm av varer og tjenester

• Fordeler

- Inntekten er sikker - redusert usikkerhet og bruk av skjønn
- Modellen samsvarer med definisjonen i den transaksjonsbaserte historiske kostpris-modellen

• Ulemper

- Inntekter skapes ikke på salgstidspunktet, de realiseres på dette stadiet i transformasjonsprosessen

15

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Hva er inntekt?

o 2. definisjon

- Verdibasert inntekt (income) (IASB.framework.70)

- Inntekt er en økning av økonomiske fordeler i perioden i form av tilgang eller verdøkning på eiendeler eller reduksjon av forpliktelser (eller begge deler), som fører til økning av egenkapitalen, bortsett fra kapitalinnskudd fra eierne.

- Omfatter både transaksjonsbasert inntekt og verdiendringer

- Salgsinntekt (sales revenue)
- Renter (interest)
- Gevinster (gains)

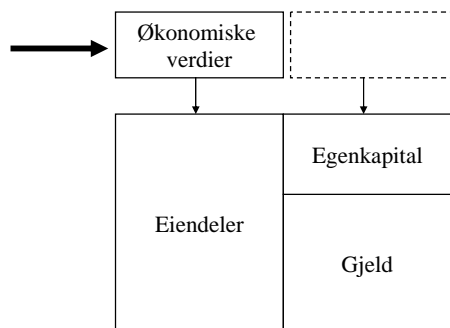

16

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Verdibasert inntekt

17

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Hva er inntekt?

2. definisjon:

- Fordeler
  - Logisk og romslig (omfatter det meste!), både salgstransaksjoner og verdiendringer.
  - Foretrukket i formuesorientert (verdibaserte) regnskapsmodeller
- Ulemper
  - For abstrakt
  - Sammenblanding av definisjon av inntekt og kriterier for regnskapsføring ("sirke definisjon").
    - Hva kommer først, økt egenkapital eller inntekt?

18

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Inntektsføring

Eksempel

- Et foretak, AS Eksempel, ble etablert 1. januar 20x1.
  - Data følger vedlagt
- Oppgave:
  - Utarbeid resultatregnskap 20x1 og balanse per 31.12.20x1:
    - Transaksjonsbasert historisk kostpris-modell (definisjon 1)
    - Verdibasert modell (definisjon 2)
  - Forklar endring av egenkapitalen etter de to modellene

19

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Eksempel forts.

AS Eksempel	
Balanse per 1.1.20x1	
Tomt (kostpris)	1 000
Varer (kostpris)	800
Aksjer (kostpris)	600
Kontanter	100
Sum eiendeler	2 500
Aksjekapital	1 100
Lån (kostpris)	1 400
Sum egenkapital og gjeld	2 500

20

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Forutsetninger	
Verdi per	31.12.20x1
Aksjer , virkelig verdi	850
Lån , virkelig verdi	1 250
	20x1
Tomt , salgsvederlag	1 300
Varer , salgsvederlag	1 600
Diverse driftskostnader	500
Utbetalt utbytte	350
Varelager og tomt er solgt i løpet av året. 60 % av varelageret er solgt på kreditt, resten med kontant oppgjør.	
Andre inntekter, kostnader og utbytte er gjort opp kontant.	
Skattesats er 28 %.	
▪ Skattepliktig inntekt (og betalbar skatt) beregnes med utgangspunkt i realiserte inntekter og kostnader (kjøp og salg). Utbytte er skattefritt.	
▪ Utsatt skatt beregnes av urealiserte verdiendringer i balansen	

21

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Balanse per	31.12.	1.1	Resultatregnskap 20x1	
Historisk kost			Historisk kost-modell	
Tomt	0	1 000	Salgsinntekt	1 600
Varer	0	800	– Varekostnad	(800)
Kundefordring	640	0	– Annen driftskostnad	(500)
Aksjer	600	600	Gevinst ved salg tomt	300
Bankinnskudd	¹⁾ 1 510	100	= Resultat før skatt	600
	2 750	2 500	– Skatt 28 %	(168)
			= Resultat	432
Aksjekapital	1 100	1 100	Historisk kost-modell	
Annen egenkapital	²⁾ 82	0	Egenkapital UB	1 182
	1 182	1 100	– Egenkapital IB	(1 100)
Lån	1 400	1 400		82
Utsatt skatt	0	0	Utbetalt utbytte	350
Betalbar skatt	168	0	Resultat	432
	2 750	2 500		

1) IB + innbetalt fra kunder – annen driftskostnad + salgsvederlag tomt – utbytte
 = 100 + 960 – 500 + 1 300 – 350 = 1 510

2) Årsoverskudd – utbytte = 432 – 350 = 82

22

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Balanse per	31.12.	1.1	Resultatregnskap 20x1	
Verdibasert modell			Verdibasert modell	
Tomt	0	1 000	Salgsinntekt	1 600
Varer	0	800	– Varekostnad	(800)
Kundefordring	640	0	– Annen driftskostnad	(500)
Aksjer	850	600	Gevinst ved salg tomt	300
Bankinnskudd	1 510	100	Verdiøkning aksjer	250
	3 000	2 500	Verdinedgang lån	150
			= Resultat før skatt	1 000
Aksjekapital	1 100	1 100	– Skatt 28 %	(280)
Annen egenkapital	²⁾ 370	0	= Resultat	720
	1 470	1 100	Verdibasert modell	
Lån	1 250	1 400	Egenkapital UB	1 470
Utsatt skatt	¹⁾ 112	0	– Egenkapital IB	(1 100)
Betalbar skatt	168	0		370
	3 000	2 500	Utbetalt utbytte	350
			Resultat	720

1) (Verdiøkning aksjer + verdinedgang lån) · 28 %
 = 400 · 28 % = 112

2) Resultat – utbytte = 720 – 350 = 370

23

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Regnskapsføring av inntekt

o Generelt

- En bedrifts evne til å skape inntekter er helt nødvendig for å overleve på lengre sikt
  - Prinsipper for regnskapsføring av inntekt er svært viktig ved analyse av regnskapet.
  - Feil i inntektsperiodisering er viktigste årsak ved regnskapsmanipulasjon.
  - Hovedforskjellene mellom ulike regnskapsmodeller er ofte knyttet til tidspunktet for inntektsføring
- Regnskapsføring av inntekt består generelt av to dimensjoner
  - Tidfesting (periodisering)
  - Måling (fastsettelse av beløp)

24

Inntekter

© Trond Kristoffersen

○ ○ ○ | Inntektsføringstidspunkt

○ Generelle kriterier:

1. Oppfylle definisjonen av en inntekt
2. Kriterier for inntektsføring
  1. Framtidig økonomisk fordel kan måles pålitelig
  2. Opptjent
  3. Realisert eller realiserbar

25

Inntekter

© Trond Kristoffersen

○ ○ ○ | Inntektsføringstidspunkt

○ Nærmere om kriteriene

- Opptjent
  - Virksomheten må ha ytet hoveddelen av det som kreves for å kunne gjøre krav på betaling fra kunden
    - Kritisk faktor for å oppnå en inntekt skal være fullført (eller nesten fullført)
      - Usikkerhet kan reduseres for eksempel ved en salgskontrakt eller at det eksisterer faste priser på bedriftens produkter
- Realisert eller realiserbart
  - Salgstransaksjon, både kontant- og kredittsalg
  - Inntektsføring før salgstidspunktet, realiserbart
    - Inntekten må kunne realiseres i et aktivt marked
      - Eksempler: Børsnoterte verdipapirer, verdiøkning på pengeposter i utenlandsk valuta eller investeringseiendommer.

26

Inntekter

© Trond Kristoffersen

○ ○ ○ | Inntektsføringstidspunkt

○ Eksempler

- Bryggeri
- Revisjon (tjenesteyting)
- Teater – salg av sesongbilletter
- Se og Hør (ukeblad)
- Gruvebedrift (Store Norske..)
- Kornprodusent (bonde)
- Entreprenør
  - Bygging av bro etter forutgående kontrakt
  - Bygging av boliger for salg

○ Når bør/skal inntekten resultatføres?
(Hva er kritisk faktor / tidspunkt?)

27

Inntekter

© Trond Kristoffersen

○ ○ ○ | Inntektsføringstidspunkt

○ Sammensatte ytelser

- Separable ytelser (kan skilles fra hverandre)
  - Hver ytelse skal i prinsippet vurderes hver seg - kun opptjent inntekt resultatføres
    - Salg av bil med etterfølgende "gratis" service
    - Flyreise med opptjening av bonus
- Integrerte elementer
  - Hele inntekten resultatføres (med avsetning til eventuell forpliktelse)
    - Garantiansvar

28

Inntekter

© Trond Kristoffersen

○ ○ ○ | Inntektsføringstidspunkt

○ Utsatt inntektsføring

- Tjenester etter salgstidspunktet
  - AS Bilsalg driver med salg av personbiler.
    - Ved bilsalg gis det gratis service i 3 år.
  - Følgende data foreligger:
    - Samlet vederlag for bilen ved salg i 20x1 kr. 200.000
    - Verdi av service per år er beregnet til kr. 2.000
- Oppgave:
  - Vis regnskapsmessig behandling av salget.

○ ○ ○ | Inntektsføringstidspunkt

○ Tjenester etter salgstidspunktet forts.

- Salget behandles som følger:

Samlet vederlag	200 000
– Beregnet verdi av service inkl. fortjeneste	(6 000)
= Verdi bil = Salgsinntekt i 20x1	= 194 000

- Servicen er ikke utført og vederlaget som gjelder denne er derfor ikke opptjent i 20x1. Avsetningen til framtidig service skal dekke utgiftene pluss et rimelig påslag for fortjeneste.
- Inntekt fra service utføres i etterfølgende år

○ ○ ○ | Inntektsføringstidspunkt

○ Tjenester etter salgstidspunktet forts.

Balanse 31.12.	20x4	20x3	20x2	20x1
Eiendeler				
Bankinnskudd		-	-	¹⁾ 200 000
Gjeld				
Uopptjent inntekt	0	2 000	4 000	6 000

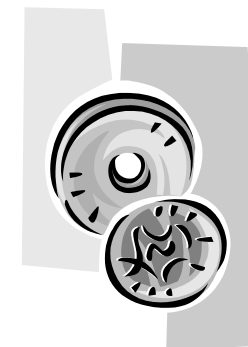
Resultatregnskapet	20x4	20x3	20x2	20x1
Salgsinntekt bilsalg	0	0	0	194 000
Salgsinntekt service	2 000	2 000	2 000	0

1). Vederlaget er forutsatt innbetalt kontant

○ ○ ○ | Måling av inntekt

○ Hovedregel:

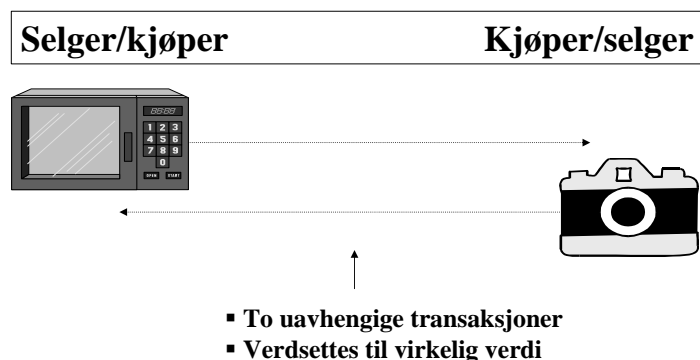
- Måles til virkelig verdi på transaksjonstidspunktet (IAS 18.9 og rskl. § 4-1 første ledd nr. 1 (transaksjonsprinsippet))
  - Kontanter eller kontantekvivalenter
  - Vederlag i annet enn penger
    - Markedsverdien av tingsvederlaget
- Kontantrabatter, kvantumsrabatter og lignende.
  - Reduksjon i salgsinntektene
- Vare retur fra kunde
  - Reduksjon (tilbakeføring) av tidligere bokført salg
- Tap på fordringer
  - Prinsipielt - en reduksjon av salgsinntektene
  - I praksis - føres som en driftskostnad

○ ○ ○ | Måling av inntekt

○ Byttehandel - eksempel:

33

Inntekter

© Trond Kristoffersen

○ ○ ○ | Måling av inntekt

○ Eksempel 2 forts:

- Rentefritt kredittsalg - eksempel:
  - AS Varehandel har den 1.1.20x1 solgt en vare for 10 000 kroner
  - Salgssummen skal betales om 24 mnd. - den 1.1.20x3.
  - Ingen rentebelastning for kjøper
  - Markedsrente er 10 %.
- Oppgave:
  - Vis regnskapsmessig behandling for selger

34

Inntekter

© Trond Kristoffersen

○ ○ ○ | Måling av inntekt

○ Eksempel 2 forts:

- Rentefritt kredittsalg - eksempel:
  - Fordringen regnskapsføres til nåverdi (NV):

$$NV = \frac{10\,000}{(1,10)^2} = 8\,264$$

▪ Generelt

- Fordringen behandles i samsvar med amortisert kost med bruk av effektiv rentemetode (IAS 39.9)
- I Norge vil fordringen behandles etter kostmetoden. Fordringen balanseføres til nominell verdi, mens uopptjent inntekt, 1 736 kroner (= 10 000 – 8 264), føres som gjeld. Nettobeløpet føres som inntekt

35

Inntekter

© Trond Kristoffersen

○ ○ ○ | Måling av inntekt

○ Eksempel:

IFRS			
Balanse	1.1.20x3	31.12.20x1	1.1.20x1
Eiendeler			
Fordring	0	³⁾ 9 090	¹⁾ 8 264
Bankinnskudd	10 000	0	0
Resultatregnskapet	20x2	20x1	
Salgsinntekt	0	¹⁾ 8 264	
Renteinntekt	⁴⁾ 910	²⁾ 826	

1) Fordringen og inntekten verdsettes i regnskapet til nåverdi på transaksjonstidspunktet

2) $8\,264 \cdot 10\% = 826$ (avrundet)

3) $10\,000 / 1,10 = 9\,090$

4) $9\,090 \cdot 10\% = 910$ (avrundet)

36

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Måling av inntekt

Eksempel:

Norsk regnskapslovgivning			
Balanse	1.1.20x3	31.12.20x1	1.1.20x1
Eiendeler			
Fordring	0	10 000	¹⁾ 10 000
Bankinnskudd	10 000	0	0
Gjeld			
Uopptjent inntekt	0	910	¹⁾ 1 736
Resultatregnskapet			
	20x2	20x1	
Salgsinntekt	0	¹⁾ 8 264	
Renteinntekt	³⁾ 910	²⁾ 826	

1) Salgsinntekten og nettofordringen verdsettes i regnskapet til nåverdi (= 10 000 – 1 736 = 8 264)

2) 8 264 · 10 % = 826 (avrundet)

3) 9 090 · 10 % = 910 (avrundet)

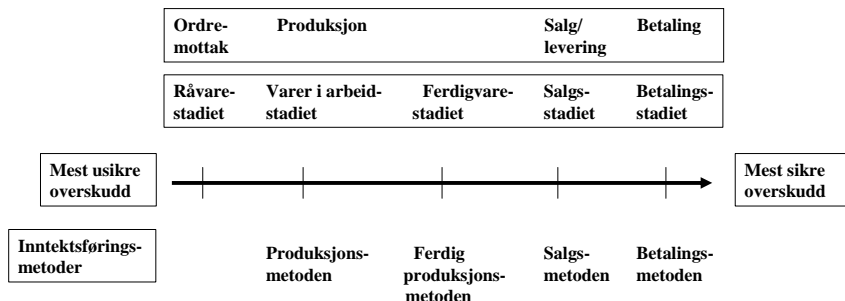
Regnskapsføring av salgsinntekt

Salgsinntekt (sales revenue)

- Godtgjørelse fra kunder ved produksjon og salg av varer og tjenester som ledd i foretakets ordinære virksomhet
- Salg (sale)
  - Rettslig bindende avtale hvor eiendomsretten til varen overføres fra selger til kjøper

Regnskapsføring av inntekt

Regnskapsføring av inntekt

Data	Enhet A	Enhet B	Enhet C
Tall i millioner			
Salgsverdi	100	150	80
Råvarekostnad	(50)	(75)	(40)
Andre tilvirkningskostnader	(30)	(45)	(24)
Beregnet fortjeneste	20	30	16
Fullføringsgrad 01.01.20x1	50 %	0 %	0 %
Fullføringsgrad 31.12.20x1	100 %	100 %	50 %
Leverte kunde	Ja	Nei	Nei
Innbetalt fra kunde i 20x0	70	0	0
Innbetalt fra kunde i 20x1	20	90	80

Foretaket har per 1.1.20x1:

- bankinnskudd på 60 millioner kroner,
- utført arbeid på enhet A (50 %)
- forpliktelse knyttet til innbetaling fra kunde A
- Tilvirkningskostnadene påløper jevnt

- Andre ikke prosjektrelaterte kostnader er 45 millioner kroner per år.
- Kostnadene er betalt kontant.
- Eventuelt finansieringsbehov er dekket ved opptak av lån
- Det ses bort fra skatt

○ ○ ○ | Inntektsføring

- Ordremottakstidspunktet
  - Inntekt kan normalt ikke regnskapsføres på ordrestadiet
    - Usikkerhet - liten pålitelighet i måling av inntekt
      - Varen er ikke produsert
        - Kunden er ikke forpliktet til å betale hvis virksomheten ikke greier å produsere (og levere) varen
    - Eksempel på inntektsføring ved ordremottak
      - Detaljhandel - ordre og salg skjer normalt på samme tidspunkt

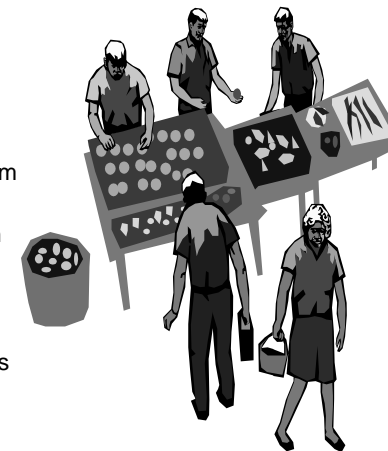
© Trond Kristoffersen

41

Inntekter

○ ○ ○ | Salgsmetoden (sales method)

- Generelt
  - Inntektsføring basert på salgstransaksjoner
    - Vanligste metode i praksis
      - Normalt liten tidsforskjell mellom produksjon og salg (levering)
      - Oppdatert - aktuell informasjon
      - Inntekten er opptjent
      - Inntekten måles til netto realisasjonsverdi
        - Salgsprisen skal reduseres for kontanrabatter mv.

© Trond Kristoffersen

42

Inntekter

○ ○ ○ | Salgsmetoden

- Generelt
  - Inntekten skal være opptjent
    - Virksomheten har overført vesentlig risiko og fordeler til kjøper
    - Inntekten (og gjenværende kostnader) kan måles pålitelig
  - Inntekten regnskapsføres til virkelig verdi av mottatt vederlag

© Trond Kristoffersen

43

Inntekter

○ ○ ○ | Salgsmetoden

Salgsmetoden			
Balanse		Resultatregnskap	
Råvarer	Kostpris	Inntekter for solgte varer	x
Varer i arbeid	Kostpris		
Ferdigvarer	Kostpris		
Kundefordringer	Salgspris		

Resultatregnskap		
Inntekter solgte varer		x
Utgifter i innkjøp og produksjon	x	
+/- endring (råvarer, VIA og FV)	x	
= Produksjonskostnader solgte varer		x
= Foreløpig resultat		x

© Trond Kristoffersen

44

Inntekter

Salgsmetoden

o Eksempel

- Metoden skal illustreres med et eksempel
  - En bedrift er finansiert med egenkapital (data følger vedlagt)
  - Kjøp gjøres opp kontant
  - Varer i arbeid er 50 % bearbeidet
- Oppgave:
  - Utarbeid resultatregnskap og balanse for 20x1

Salgsmetoden		
Balanse per	31.12.20x1	1.1.20x1
Varer i arbeid	3) 32	1) 40
Ferdigvare	4) 120	0
Kundefordring	5) 10	0
Bankinnskudd	6) 13	60
	175	100
Egenkapital	5	30
Forskudd fra kunde	7) 170	2) 70
	175	100

- 1) $\text{Kostpris Enhet A} [(= 50 + 30) \cdot 50\% = 40]$
- 2) Innbetalt forskudd Enhet A
- 3) $\text{Kostpris Enhet C} [(= 40 + 24) \cdot 50\% = 32]$
- 4) $\text{Kostpris Enhet B} [(= 75 + 45) \cdot 100\% = 120]$
- 5) $\text{Opptjent inntekt Enhet A} - \text{innbetalt Enhet A} = 100 - 90 = 10$
- 6) $\text{Innbetalt forskudd Enhet B og C} (= 90 + 80 = 170)$
- 7) $\text{IB} + \text{innbetalt fra kunde A, B og C} - \text{betalt tilvirkningskostnader} - \text{betalte faste driftskostnader} = 60 + (20 + 90 + 80) - 120 - 72 - 45 = 13$

Salgsmetoden

Salgsmetoden		
Resultatregnskap		20x1
Salgsinntekt leverte varer		1) 100
– Råvarekostnader	2) (120)	
– Tilvirkningskostnader	2) (72)	
Endring varer i arbeid / ferdigvarer	3) 112	
Produksjonskostnader (leverte varer)		(80)
= Beregnet fortjeneste leverte varer		= 20
– Faste driftskostnader		(45)
= Resultat		= (25)

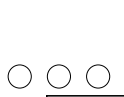
- 1) Salgspris Enhet A
- 2) $\text{Råvarekost} + \text{tilvirkningsutgifter: } 50\% \text{ Enhet A} + 100\% \text{ Enhet B} + 50\% \text{ Enhet C} = 40 + 120 + 32 = 192$
- 3) $\text{UB VIA (Enhet C)} + \text{UB FV (Enhet B)} - \text{IB VIA (Enhet A)} = 120 + 32 - 40 = 112$

Ferdig produksjonsmetoden (Completion of Production Method)

o Generelt

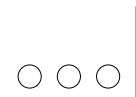
- En betingelse for å anvende metoden er at ferdigvarene er realiserbare i et aktivt marked
  - Relevante markedspriser finnes
  - Stor etterspørsel
    - produksjonen er den kritiske fasen
- Eksempler (internasjonalt):
  - Markeder for mineraler, landbruksvarer og lignende hvor staten garanterer for avsetningen etter avtalte priser

Ferdigproduksjonsmetoden			
Balanse		Resultatregnskap	
Råvarer	Kostpris	Inntekter for solgte varer	
Varer i arbeid	Kostpris	+– ferdigvarelager	
Ferdigvarer	Salgspris	= Inntekter for ferdigproduserte varer x	
Kundefordringer	Salgspris		

Resultatregnskap			
Inntekter ferdigproduserte varer			x
Utgifter i innkjøp og produksjon	x		
+ – endring (råvarer, VIA)	x		
= Produksjonskostnader ferdig produserte varer		x	
= Foreløpig resultat			x

Ferdig produksjonsmetoden

o Eksempel

- Bruk samme data som ovenfor
  - Husk at måling av ferdigvarelageret skal være til salgspris
- Oppgave:
  - Utarbeid resultatregnskap og balanse for 20x1

Ferdig produksjonsmetoden		
Balanse per	31.12.20x1	1.1.20x1
Varer i arbeid	³⁾ 32	¹⁾ 40
Ferdigvare	⁴⁾ 150	0
Kundefordring	⁵⁾ 10	0
Bankinnskudd	⁷⁾ 13	60
	205	100
Egenkapital	35	30
Forskudd fra kunde	⁶⁾ 170	²⁾ 70
	205	100

- 1) Kostpris Enhet A [(= 50 + 30) · 50 % = 40]
- 2) Innbetalt forskudd Enhet A
- 3) Kostpris Enhet C [(= 40 + 24) · 50 % = 32]
- 4) Salgspris Enhet B
- 5) Oppjent inntekt Enhet A – innbetalt Enhet A = 100 – 90 = 10
- 6) Innbetalt forskudd Enhet B og C (= 90 + 80 = 170)
- 7) IB + innbetalt fra kunde A, B og C – betalt tilvirkningskostnader – betalte faste driftskostnader = 60 + (20 + 90 + 80) – 120 – 72 – 45 = 13

Ferdig produksjonsmetoden		
Resultatregnskap		20x1
Salgsinntekt leverte varer	100	
+ Endring ferdigvarelager	¹⁾ 150	
= Salgsinntekt ferdigproduserte varer		250
– Råvarekostnader	²⁾ (120)	
– Tilvirkningskostnader	²⁾ (72)	
Endring varer i arbeid	³⁾ (8)	
Produksjonskostnader (ferdigproduserte varer)		(200)
= Beregnet fortjeneste ferdigproduserte varer		= 50
– Faste driftskostnader		(45)
= Resultat		= 5

- 1) Salgspris Enhet B
- 2) Råvarekost + tilvirkningsutgifter: 50 % Enhet A + 100 % Enhet B + 50 % Enhet C = 40 + 120 + 32 = 192
- 3) UB VIA (Enhet C) – IB VIA (Enhet A) = 32 – 40 = – 8

Produksjonsmetoden

(Percentage of Completion Method)

o Generelt

• Brukes innenfor:

- Ordreproduserende virksomheter hvor det er inngått en kontrakt med en kunde før produksjonen er igangsatt
  - Bygg og anlegg, skipsverft og kommersiell forskning
- Serviceytelser og liberale yrker
  - Reparasjon og vedlikehold
  - Revisjon, regnskapsføring og lignende konsulentytelser

53

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Produksjonsmetoden

Forutsetninger for bruk av metoden

- 1 Ordreproduksjon
Begrunnet oppfatning av at kunden kan betale vederlaget
- 2 Sikre estimater over det endelige resultatet (oppdatert totalkalkyle)
- 3 Sikre estimater over fullføringsgrad

Fullføringsgrad beregnes etter virkelig framdrift eller etter følgende formel:

$$\text{Fullføringsgrad} = \frac{\text{Påløpte kostnader} \cdot 100 \%}{\text{Totale kostnader}}$$

54

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Produksjonsmetoden

Balanse		Resultatregnskap	
Råvarer	Kostpris	Inntekter for solgte varer	
Varer i arbeid	Salgspris (a-konto)	+ –varer i arbeid og ferdigvarelager	
Ferdigvarer	Salgspris	= Inntekter for produserte varer	x
Kundefordringer	Salgspris		

Resultatregnskap		
Inntekter produserte varer		x
Utgifter i innkjøp og produksjon	x	
+– endring (råvarer)	x	
= Produksjonskostnader for produserte varer		x
= Foreløpig resultat		x

55

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Produksjonsmetoden

o Eksempel

- Bruk samme data som ovenfor
  - Husk at måling av varer i arbeid og ferdigvarelageret skal være til salgspris
- Oppgave:
  - Utarbeid resultatregnskap og balanse for 20x1 (i løsningen er varelager og innbetaling fra kunden presentert hver for seg)

56

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Produksjonsmetoden (løpende avregningsmetode)		
Balanse per	31.12.20x1	1.1.20x1
Varer i arbeid	4) 40	1) 50
Ferdigvarer	5) 150	0
Kundefordring	10	
Bankinnskudd	7) 13	60
	213	110
Egenkapital	43	2) 40
Forskudd fra kunde	6) 170	3) 70
	213	110

- 1) A-konto salgspris Enhet A ($= 100 \cdot 50 \% = 50$)
- 2) Bokført egenkapital øker med opptjent andel fortjeneste Enhet A per 1.1.20x1 ($= 30 + 20 \cdot 50 \% = 40$)
- 3) Innbetalt forskudd Enhet A
- 4) A-konto salgspris Enhet C ($= 80 \cdot 50 \% = 40$)
- 5) Salgspris Enhet B ($= 150 \cdot 100 \% = 150$)
- 6) Innbetalt forskudd Enhet B og C ($= 90 + 80 = 170$)
- 7) IB + innbetalt fra kunde A, B og C – betalt tilvirkningskostnader – betalte faste driftskostnader
 $= 60 + (30 + 90 + 80) - 120 - 72 - 45 = 23$

57

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Produksjonsmetoden (løpende avregningsmetode)		
Resultatregnskap		20x1
Salgsinntekt leverte varer	100	
+ Endring ferdigvarelager og varer i arbeid	1) 140	
= Salgsinntekt produserte varer		240
– Råvarekostnader	2) (120)	
– Tilvirkningskostnader	2) (72)	
Produksjonskostnader (produserte varer)		(192)
= Beregnet fortjeneste produserte varer		= 48
– Faste driftskostnader		(45)
= Resultat		= 3

- 1) Salgspris Enhet B UB + A-konto salgspris Enhet C UB – A-konto salgspris Enhet A IB
 $= 150 + 40 - 50 = 140$
- 2) Råvarekost + tilvirkningsutgifter: 50 % Enhet A + 100 % Enhet B + 50 % Enhet C = $40 + 120 + 32 = 192$

58

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Produksjonsmetoden (løpende avregningsmetode)

	Enhet A	Enhet B	Enhet C	Sum
	50 %	100 %	50 %	
Salgsinntekt	50	150	40	240
– Tilvirkningsutgifter	(40)	(120)	(32)	(192)
= Foreløpig resultat	10	30	8	48
– Faste kostnader				(45)
= Resultat				3

59

Inntekter

© Trond Kristoffersen

Betalingsbasis

(Installment Sales Method)

o Generelt

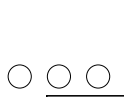
- Brukes i tilfeller hvor salgsbasis ikke bør anvendes fordi:
  - Verdien av eiendelene som brukes som betalingsmiddel ikke kan måles pålitelig
    - Varen blir returnert eller kunden ikke er betalingsdyktig
  - Ytterligere vesentlige utgifter til transaksjonen påløper
- Eksempel
  - Serviceytelser ved salg til (svært) usikre kunder

60

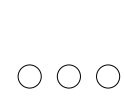
Inntekter

© Trond Kristoffersen

Betalingsmetoden			
Balanse		Resultatregnskap	
Råvarer	Kostpris	Inntekter for solgte varer	
Varer i arbeid	Kostpris	+ – Kundefordringer	
Ferdigvarer	Kostpris	= Innbetaling solgt varer	x
Kundefordringer	Kostpris		

Resultatregnskap		
Innbetaling solgte varer		x
Utgifter i innkjøp og produksjon	x	
+ – endring (råvarer, VIA, FV og kundefordringer)	x	
= Produksjonskostnader for innbetaling fra solgte varer		x
= Foreløpig resultat		x

Regnskapsføring av inntekt

- o Norsk regnskapslovgivning
  - Inntekt resultatføres når den er opptjent, (rskl. § 4-1 første ledd nr. 2.)
    - Salgsmetoden
      - Vareleveranser og tjenesteytelser
      - Anleggskontrakter etter fullført kontraktmetode
    - Produksjonsmetoden
      - Anleggskontrakter ved bruk av løpende avregningsmetode
    - Markedsverdi (verdibasert)
      - Markedsbaserte finansielle omløpsmidler (rskl. § 5-8)
      - Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta (rskl. § 5-9)